

Ivan Sviták:

Šmejď z andrgraundu

Dnešní mládež je naprosto zkažená, zlá, bezbožná a ltná.

Babylonská tabulka z 2. tisíciletí před Kristem

Ačkoli se v posledních čtyřech tisíciletích generační problém moc nezměnil, přece se mi zdá, že nejpřesvědčivější svědectví o bankrotu literatury a úspěchu sovětizace v ČSSR přichází z andrgraundu. Reálná, nikoli vymyšlená tragédie a hrůzný úpadek všeho, čeho se snět nejnovějšího proudu dotkne, se projevuje lavinou sprostoty a špíny. Pozoruhodné je právě to, že autoři těchto vulgárností jsou nejen hrdí na svou vlastní stupiditu a jsou pyšní na absenci kultury, ale že povyšují svůj plevel na kulturní hodnotu. Každé pole, které hospodář nevypleje, rychle zaroste plevelem, protože býlí je daleko životaschopnější nežli užitečné rostliny, které vyžadují péči, kultivaci.

Původní význam slova culture pochází přesně odtud. Četba autorů andrgraundu, těchto dětí ráje, nás nenechává na pochybách, že sama prestiž vzdělaného člověka zmizela, že vědění samo jim nestojí ani za kroužkovanou dvanáctku, že v Československu vzala snad každá duchovní elita za své a ztratila své prerogativy před stupiditou konzumu, zboží a orgasmů. Ve všech společnostech na světě zatím existoval lumpenproletariát kriminálního podsvětí, a parazitismus této vrstvy byl vždy marginální paralelou k vykořisťovatelské povaze parazitních elit, ale teprve před dvaceti lety, v nové levici, nikoli v marxismu, dospěli ti nejtrapnější liberálové, totiž ti američtí k tomu, aby tyto postoje integrovali v to, čemu se říkalo counterculture.

Sledoval jsem tento vývoj s neskrývaným odporem skoro dvě desetiletí v centru kontrakultury v Kalifornii, a jsem tedy překvapen, že tentýž zapšklý produkt je nám teď nabízen v exilovém tisku jako pokrok staré vlasti. Vskutku ohromující je však skutečnost, že redaktori vedoucích exilových časopisů zřetelně nadbíhají této prosperitě šmejdu, známe-li logiku médií, svěsíme hlavu.

K další úvaze musím předeslat, že mi nejde o literaturu, že mě nešokuje vulgární slovník či sexuální scény a že nevolám na děti ráje cenzuru, abych jim zkazil radost z pornografie, kterou školní mládež vždy s radostí čte pod lavicí. Jde mi o skutečnost samu, ne o její obraz v písemnictví, jde mi o hrůzu úspěšné sovětizace, jež vane z tohoto šmejdu. Nemohu tedy přijmout argument, že tato literatura jen popisuje skutečnost a že je tedy „přirozená“.

Jedna z nejpřirozenějších činností člověka je denní vytváření exkrementů, ale jak nemáme být překvapeni, když časopisy pro duchovní stravu nám předkládají jako intelektuální pokrm exkrementy a editoři zdůrazňují, jak se po tomto pravém činu moderní kontrakultury všude rozvoněly fialky.

Možná, že Jan Pelc je největší autor století, ale když dostanu veršovanou výhrůžku, že mi někdo zlomí vaz, pak nebudu zkoumat metrum a styl, ale obsah sdělení. Jen literární kritik bude zaujat formou, skladbou a originalitou myšlenky, s níž produkty pro kanalizaci jsou nabízeny na talíři jako duchovní krmě, s odůvodněním, že tento proud vulgárnosti je pravdivý.

Ano, je, je stejně skutečný a pravdivý jako střevní plyny, ale co z toho plyne? Kdyby nadýmání autorů andrgraundu Paternosteru bylo omezeno na pět set neprodejných výtisků, jež velkoryse podporuje Nadace Charty 77, a na Setkání s Charpem, na němž už nechyběli redaktori Svědectví a hlasatelé Svobodné Evropy, pak bychom mohli ignorovat kanalizační závalu v české emigraci, stejně jako nedbáme o pornošopy. Intenzita zápachu se

snad určujícím rysem hipířské scény byly drogy, ospravedlňované experimentováním s vlastním vědomím a „právem“ na volbu vlastního způsobu intoxikace proti alkoholu, a pak politizované jako podoba protestu, ačkoli vždycky šlo a jde jen o narkomani, jež se chce učinit přijatelnou, a o její devastující účinky na lidský život. Druhým aspektem byla „sexuální revoluce“, což byl v Americe nový, liberálně permissivní postoj, umožněný rozšířením antikoncepčních prostředků a v extrémech vyústující v sexuální komuny, jež se rozpadaly stejně rychle, jako vznikaly. Třetí rys, jenž snad americké latentní kalvinisty dráždil nejvíce, byl otevřený parazitismus a zamítání hodnot práce, rodiny a autority, kolem nichž se vyvíjela nejen americká, ale každá společnost po staletí. Dnes po tom všem nikdo ani nevzdechne, drogy jsou jen drogy, sexuální komuny jsou semeništěm nemoci a společnost má vůli se odvrhnout, což parazité považují vždy za nehoráznou křivdu na svých „lidských právech“, atd.

Mutatis mutandis, do očí bije obdobnost podmínek, za nichž vznikla v Praze po sovětské okupaci druhá kultura a proč pak degenerovala v emigrační kontrakulturu a v pařeniště andrgraundu. Na rozdíl od kalifornské „counterculture“ dneška, aura politického protestu stále ještě má české sympatizanty, pokud drogy, promiskuita a parazitismus nejsou prohlédnuty jako to, co jsou, ale jsou představovány jako šifry politického protestu.

Falešné vědomí andrgraundu neprohlédl ani tak bystrý pozorovatel všeho českého, hezkého i nehezkého, jako Pavel Tigrid. To překvapí, ale viděl jsem nad stupiditami kontrakultury žasnout tolik svých inteligentních liberálních kolegů na kampuzech, že i to mi připadá známé. Pokud nebude přetnuta pupeční šňůra andrgraundu s kritikou byrokratické diktatury – konec vietnamského dobrodružství byl takovým přelomem v Americe –, pak bude stále pózovat falešné vědomí andrgraundu jako ná-

hrada účinného odporu a znemožňovat, abychom viděli narkomany, parazity a cyniky jako to, co opravdu jsou.

Kdybychom chtěli vydestilovat z andrgraundu nějakou ideologii, pak jejími složkami by byl bezmezný egoismus, jehož ohniskem je das lumpige Individuum, extrémní hedonismus, jenž sotva pozvedne zrak nad střed těla a senzitivitu zažívacího traktu, přihlouplý destruktivní anarchismus, jenž v politice vždycky musí zkrachovat, koketerie s mystikou a okultismem, s nimiž se každý pivní moron nadřadí vzdělanému člověku, a konečně bezprogramový antikomunismus, tak stupidní, že v něm musím vidět rodné dvojče antiamerikanismu, jenž býval zlatým hřebem nové levice.

Jsou ovšem i podstatné rozdíly. Zatímco naši andrgraundi brnkají na kytaru, litují sebe samy jako oběti „bolševika“, pijí pivo a pilně píší, jejich američtí kolegové vylupovali banky, vyráběli výbušniny, vyhazovali do povětří symboly establišmentu, pálili vojenské obsíčky, ale přenechávali publicitu médiím. Čeští kontrakulturalisté mají co dohánět, ale s oporou ve Svědectví i oni najdou novináře, jejichž šedý zákal vůči hodnotám udělá i z naprosté sprostoty hrdinství v boji s bolševikem. Máme si zoufat? Vůbec ne.

Na českou kontrakulturu čeká osud amerického andrgraundu, jakmile oprava kanalizace omezí zápach. Dnešní novinky upadnou do zaslouženého zapomenutí. Ba co více, vedeme-li paralelu s americkou kontrakulturou, pak můžeme očekávat i pozoruhodné obraty představitelů andrgroundu samého, protože dřívější hrdinové kalifornské nové levice se dnes stali pojišťovacími agenty, náboženskými kazateli, překupníky na Wall Streetu, velkopodnikateli v drogách, zatímco jen ten chudák Charlie (Mason) sedí ještě ve vězení za mnohonásobnou vraždu i se svým harémem. Řadoví přívrženci, takzvaní yuppies, se dali na byznys, takže se zdá, že kontrakultura je jen vývojová fáze postpubertálního zespolečenštění: v bo-

hatých spotřebních společnostech se objevilo vývojové stadium lidí mezi dvaceti a třiceti lety (zejména studentů) jako průchozí životní fáze, jako proces desiluze s romantismem, nadneseného očekávání a jako přechod k vystríživosti a stabilitě, která není vyvolávána ruským bolševikem nebo americkým kapitalistou, ale prostě dynamikou životních fází.

Nejrozumnější je tedy nechat šmejd v klidu hnit, stane se z něj tak užitečný humus, ale jen tehdy, když se rozkládá. Český andrground odroste primitivnímu obviňování společnosti do té míry, jak jeho představitelé pochopí, že zatím nikdo nedokáže setřást se sebe základní zodpovědnost, že ve všech situacích máme jakousi volbu a že vlastní sprostota, neuzdělání, sklon k násilí nebo alkoholismus není šifra boje s okupačními slouhy, ale právě jen sprostota a násilí.

Trapné není, že v současné izolaci jsou představitelé pražské kultury ochotni převzít obnošené a dvacet let staré myšlenkové šatstvo od strýčka Sama. Trapná je teprve skutečnost, že se jim exilové časopisy stydí říci pravdu o nich samých a že váhají prohlásit šmejd za šmejd. S příslovečnou krátkozrakostí, zaměňující vždy senzaci za událost, jsou liberálové ochotni vidět v naprosto negativních jevech ryzí sovětizace jakousi naději pro národ ve slepé uličce, do níž byl jimi národ zaveden před desetiletími, s toutéž vadnou optikou, s níž dnešní liberál sází na českého panks.

Jestliže se dnes dokáže anonymní nový šéf Svědectví nadchnout pro upřímný zájem pansků o tělesné otvory, jejich produkty a biologické funkce, pak to nepřekvapí nikoho, kdo chápe liberální mentalitu říznutou smyslem pro senzaci. Média musí vždycky sázet na okamžik, ne na myšlenku a liberálové správně věří, že s pomocí sdělovacích prostředků mohou dočasně jakoukoli debilitu povýšit na globální problém prostě tím, že o ní nepřetržitě hovoří.

Když v SSSR zmizel disident, o němž 99 procent obyvatel SSSR ani nevědělo, a když chartisté jsou izolováni, pak sázka na panky má svůj smysl, chceme-li milosrdně zastrít skutečnost, že český národ spořádaně kolaboruje a že sovětizace pokračuje milovými kroky.

Když TGM přijel po válce poprvé do Českých Budějovic, řekl tam památná slova: „Nebát se a nekrást!“ Dnes je taková výzva krajně nečasová, protože zastrašení lidé věří spíše opaku: „Kdo nekrade, okrádá svou rodinu.“

Za sebe mohu jen říci, že jsem věřil a stále věřím v hodnoty socialismu, demokracie, osobnosti, humanismu, racionalismu, Evropy, vědy a umění, tedy v pravý opak hodnot nihilismu, anarchismu, sexismu, destrukce, drog a debilního antikomunismu, jenž dnes sálá z exilového andrgroundu jako parafašistické květy nové pravice, „bojující s bolševikem“ koprofální slova, fekáliemi nové imaginace, životním stylem uvědomělých narkomanů a názory ortodoxních parazitů. Jen bezpáteřný, to jest liberální vrtichlost v nich může vidět budoucnost a naději národa. Ač mi není dvacet, chce se mi z nich zvracet.

Jakou radu bych dal dnešním dvacetiletým lidem žijícím v Československu? Aby žádným rádcům nevěřili, ale láká mě říci: Neemigrujte. Pochybnost se mění v jistotu, jde-li o obdivovatele andrgroundu. Zůstaňte doma, to je to nejhorší, co můžete Husákovi provést!

21. srpna 1985